ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ

«ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА»

СХВАЛЕНО
Вченою радою
ЗВО «Львівський університет
бізнесу та права»

Голова Вченої ради
_____ Любомир СОПІЛЬНИК

(протокол № 7 від 29 01 2026)

ЗАТВЕРДЖЕНО
т.в.о. ректора,
д.е.н., професор

_____ Жанна СЕМЧУК

(наказ № 11-26 від 02 02 2026)

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему

«ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ НА РІВНІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»

Львів - 2026

Розробники (укладачі):

Заклад вищої освіти «Львівський університет бізнесу та права»

Учасники робочої групи відповідно до наказу ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»:

1. **Лобода Юрій Петрович** – кандидат юридичних наук, адвокат
2. **Піцикевич Володимир Васильович** – кандидат юридичних наук;
3. **Кошовий Богдан-Петро Олегович** – доктор економічних наук, доцент;
4. **Сопільник Любомир Іванович** – доктор технічних наук, доктор юридичних наук, професор, заслужений винахідник України;
5. **Брийовська Ірина Богданівна** – кандидат юридичних наук;
6. **Пась Ярина Іванівна** – кандидат економічних наук;
7. **Скриньковський Руслан Миколайович** – кандидат економічних наук, професор.

Напрям підвищення кваліфікації: особливості впровадження інклюзивного навчання та реалізація педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми:

Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти» (Наказ МОН України № 904 від 12.10.2022 р.).

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року.

Рецензенти:

1. **Ковалів Мирослав Володимирович** – кандидат юридичних наук, професор, Львівський державний університет внутрішніх справ;
2. **Слінько Сергій Вікторович** – доктор юридичних наук, професор, Харківський національний університет внутрішніх справ;
3. **Пинда Юрій Володимирович** – доктор економічних наук, професор, Львівська обласна організація роботодавців у галузі вищої освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Актуальність програми підвищення кваліфікації зумовлена необхідністю системного оновлення професійних компетентностей педагогічних працівників у сфері впровадження інклюзивного навчання та забезпечення якісної педагогічної підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в умовах трансформації національної освітньої політики та воєнного стану. Сучасний етап розвитку загальної середньої освіти в Україні характеризується посиленням вимог до гарантування рівного доступу до якісної освіти, утвердженням принципів недискримінації, поваги до людської гідності, дитиноцентризму й індивідуалізації освітньої траєкторії кожного учня.

Нормативно-правову основу реалізації інклюзивної освіти формують положення Закон України «Про освіту», Закон України «Про повну загальну середню освіту» та Закон України «Про професійний розвиток працівників», які закріплюють обов’язок держави й закладів освіти створювати безпечне, безбар’єрне та адаптивне освітнє середовище, а також визначають професійну відповідальність педагогічних працівників за якість освітніх послуг і дотримання прав дитини. Зазначені норми узгоджуються з положеннями Закон України «Про охорону дитинства» та Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», що набули особливої значущості в умовах збройної агресії рф, коли кількість дітей, які потребують додаткової психолого-педагогічної підтримки, істотно зросла.

Концептуальні орієнтири державної політики визначені Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», яка передбачає компетентнісний підхід, педагогіку партнерства та міждисциплінарну взаємодію фахівців як ключові умови успішної соціалізації та освітньої інтеграції дітей з особливими освітніми потребами. Модернізація профільної середньої освіти в контексті вимог Державного стандарту профільної середньої освіти та впровадження положень Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» зумовлюють переосмислення професійної ролі педагога як суб’єкта освітніх змін. За цих умов особливої ваги набуває розвиток інклюзивної, соціально-емоційної та рефлексивної компетентностей учителя, його спроможність здійснювати ефективну взаємодію в межах команди психолого-педагогічного супроводу та конструювати індивідуальну освітню траєкторію здобувача освіти з урахуванням його здібностей, потреб і життєвих обставин. Особливої уваги програма набуває в умовах правового режиму воєнного стану, запровадженого відповідно до Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» та Закону України «Про правовий режим воєнного стану», коли освітня система функціонує в ситуації підвищених безпекових ризиків, масових переміщень населення, втрати стабільних соціальних зв’язків і зростання травматичного досвіду дітей. За таких обставин інклюзивна освіта виходить за межі виключно спеціальної педагогіки та набуває статусу комплексного механізму підтримки психоемоційної стійкості, соціальної адаптації та відновлення освітніх втрат.

Водночас вимоги Постанови Кабінету Міністрів України № 800 щодо безперервного підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників обумовлюють необхідність системного оновлення знань і практичних навичок учителів у сфері інклюзивних практик, застосування адаптацій і модифікацій освітніх програм, розроблення індивідуальних програм розвитку, а також налагодження ефективної взаємодії з батьками та фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів.

Отже, запропонована програма є обґрунтованою та своєчасною відповіддю на комплексні виклики сучасної української школи в умовах воєнного стану, спрямованою на формування професійної готовності педагогів до реалізації інклюзивного навчання, забезпечення освітньої рівності, соціальної справедливості та утвердження цінностей гуманізму й державницької відповідальності в освітньому процесі.

Цільова група: учителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: реалізується повною мірою відповідно до Типової програми підвищення кваліфікації.

Форма підвищення кваліфікації: очна, дистанційна.

Мета - комплексний розвиток фахової спроможності педагогічних працівників базової середньої освіти до якісної реалізації інклюзивного навчання через поглиблення їхніх теоретичних знань, удосконалення практичних умінь та формування стійких професійних навичок організації освітнього процесу для учнів з особливими освітніми потребами. Програма спрямована на забезпечення готовності вчителя здійснювати педагогічну й психологічну підтримку здобувачів освіти відповідно до чинних нормативно-правових вимог, засад дитиноцентризму, індивідуалізації навчання та принципів безбар'єрності й рівного доступу до освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

- сформувати в учасників цілісне розуміння сутності інклюзивного навчання, категорій особливих освітніх потреб, рівнів підтримки та специфіки їх прояву в підлітковому віці, а також особливостей організації інклюзивного освітнього середовища на рівні базової середньої освіти.
- забезпечити опанування механізмів організації діяльності команди психолого-педагогічного супроводу в закладі загальної середньої освіти, визначення ролей і функцій її учасників, у тому числі педагога, асистента вчителя, асистента дитини (учня), батьків та фахівців інклюзивно-ресурсного центру.
- розвинути здатність педагогів до розроблення, реалізації та моніторингу

індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами з урахуванням вимог державного стандарту базової середньої освіти та принципів дитиноцентрованого підходу.

- сформувати практичні вміння здійснювати адаптації та модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів), застосовувати диференційований підхід, принципи універсального дизайну в навчанні та стратегії розумного пристосування з метою досягнення визначених результатів навчання.
- удосконалити навички використання сучасних педагогічних технологій, у тому числі цифрових інструментів і дистанційних форм навчання, для забезпечення доступності освітнього процесу та підтримки учнів з особливими освітніми потребами.
- розвинути компетентність у сфері оцінювання навчальних досягнень учнів, зокрема формувального оцінювання, визначення сильних сторін дитини, організації самооцінювання та взаємооцінювання, з урахуванням індивідуальної освітньої траєкторії.
- сприяти формуванню ціннісних орієнтирів педагога, спрямованих на утвердження принципів безбар'єрності, поваги до різноманіття, партнерства, професійної гнучкості та відповідальності за забезпечення рівного доступу до якісної освіти для кожного учня.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: Психологічна (Б1), емоційно-етична (Б2), педагогічного партнерства (Б3), прогностична (Г1), організаційна (Г2), здатність до навчання впродовж життя (Д1), інклюзивна (В.1).

Очікувані результати підвищення кваліфікації. За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями про:

- основні підходи до організації освітнього процесу;
- психолого-фізіологічні особливості учнів підліткового віку;
- принципи побудови та планування індивідуальної освітньої траєкторії учня;
- нові соціально-професійні ролі учителя;
- принципи, функції та інструменти різних видів оцінювання;
- здатність до визначення сильних сторін учня; принципи оцінювальної діяльності на основі цілей та критеріїв;
- принципи добору інструментів для формувального оцінювання;
- основні поняття: "особа з особливими потребами", "інклюзивне навчання";
- ролі і завдання усіх учасників команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП;
- принципи універсального дизайну в навчанні та стратегій розумного пристосування.

За результатами навчання слухачі набудуть (вдосконалять) уміння, навички та способи діяльності:

– організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до навчання в НУШ;
– визначати й враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів;
– упроваджувати технології та методики особистісно орієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчань, виховання й розвитку учнів;
– створювати безбар'єрне, безпечне, інклюзивне освітнє середовище;
– використовувати здоров'язбережувальні технології в освітньому процесі;
– застосовувати різні види оцінювання;
– визначати сильні сторони учня;
– організовувати оцінювальну діяльність на основі цілей та критеріїв;
– добирати інструменти для формувального оцінювання;
– організовувати взаємооцінювання в класі;
– формувати навички учнів до самооцінювання;
– застосовувати принципи універсального дизайну в навчанні та стратегії розумного пристосування з метою забезпечення додаткових потреб учнів в освітньому процесі.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації. Оцінювання результатів підвищення кваліфікації здійснюється на основі компетентнісного підходу та передбачає оцінювання здатності слухачів застосовувати набуті знання, уміння та навички у професійній діяльності.

Система оцінювання включає поточне (70 балів) та підсумкове (30 балів)

оцінювання і реалізується через виконання слухачами практичних, аналітичних та підсумкових завдань: виконання практичних завдань під час занять; участь в обговореннях, аналіз кейсів; самостійна робота (аналітичні завдання, рефлексія); підсумкове завдання (тест).

Критерії оцінювання:

– відповідність виконаних завдань меті та змісту програми;
– повнота і правильність виконання завдань;
– здатність застосовувати знання і навички в практичних ситуаціях;
– аргументованість висновків і рішень;
– дотримання академічної доброчесності.

Для отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації слухач/слухачка має накопичити не менше 75 балів.

Рівні досягнення:

– зараховано – слухач продемонстрував досягнення основних результатів
– навчання, підтвердив сформованість компетентностей, передбачених програмою (75 і більше балів);
– не зараховано – результати навчання не підтверджено (74 і менше балів).

Документ про підсумки підвищення кваліфікації. Свідоцтво про підвищення кваліфікації обсягом 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Вартість: 750 грн.

2. НАВЧАЛЬНО - ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація навчально-тематичного плану передбачає системну організацію освітнього процесу відповідно до обраних модулів, тем, практичних завдань та самостійної роботи студентів. Основними складовими реалізації є: планування, організація, проведення практичних і лекційних занять, контроль та оцінювання результатів навчання. Навчально-тематичний план розроблено з метою формування у студентів компетентностей у сфері організації інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти та забезпечення ефективної педагогічної й психологічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами (ООП). В умовах сучасної освіти, яка інтегрує принципи інклюзії, універсального дизайну та використання цифрових технологій, набуває особливої актуальності підготовка педагогів, здатних планувати та реалізовувати освітній процес з урахуванням індивідуальних потреб кожного учня. План передбачає поєднання теоретичного та практичного навчання у два модулі. Перший модуль охоплює організаційно-педагогічні засади інклюзивного навчання, командну взаємодію, індивідуалізацію освітнього процесу та адаптації змісту освіти відповідно до державних стандартів і ІПР учнів. Другий модуль присвячено партнерству в інклюзивному середовищі, застосуванню універсального дизайну, стратегій пристосування, допоміжних засобів, створенню безбар'єрного й безпечного простору та інтеграції цифрових технологій.

Загальна кількість годин навчальної програми становить 30 годин, з яких 8 годин відведено на лекції, 14 годин – на практичні заняття, 6 годин – на самостійну роботу студентів, та 2 години – на підсумкові контрольні заходи, що забезпечує збалансоване поєднання теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для ефективної роботи в інклюзивному освітньому середовищі. Реалізація навчально – тематичного плану сприятиме формуванню професійної готовності педагогів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі, розвитку навичок міждисциплінарної взаємодії та застосування сучасних методів підтримки учнів з ООП, що є важливим чинником забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх учнів.

НАВЧАЛЬНО – ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви тем		Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ НА РІВНІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМАНДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ					
Тема 1.1. Теоретико-організаційні засади інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти	2	-	-	-	2

Тема 1.2. Командна взаємодія та індивідуалізація освітнього процесу	-	2	2	-	4
Тема 1.3. Адаптації та модифікації змісту освіти в умовах інклюзивного навчання	1	2	1	-	4
Разом за модулем	3	4	3	-	10

МОДУЛЬ 2. ПАРТНЕРСТВО В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН НАВЧАННЯ					
Тема 2.1. Партнерство вчителя й асистента та співпраця з фахівцями	1	2	-	-	3
Тема 2.2. Поняття про принципи універсального дизайну в навчанні	1	2	-	-	3
Тема 2.3. Стратегії пристосування та допоміжні засоби навчання	-	2	1	-	3
Тема 2.4. Загальношкільний підхід до створення безбар'єрного, безпечного, інклюзивного освітнього середовища. Ресурсна кімната в закладі освіти	1	2	-	-	3
Тема 2.5. Використання цифрових технологій та дистанційного навчання під час інклюзивного навчання	2	2	2	-	6
Разом за модулем	5	10	3	-	18
Підсумкові заходи:	-	-	-	2	2
Усього:	8	14	6	2	30

3.ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Тема 1.1. Теоретико-організаційні засади інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти

Поняття про учнів з особливими освітніми потребами, інклюзивне навчання, інклюзивне освітнє середовище. Організація інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти. Категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів): загальна характеристика вірогідного прояву, ступінь прояву, рівень

підтримки. Особливості надання педагогічної підтримки. Керівні принципи забезпечення ефективного переходу учнів з особливими освітніми потребами від початкової до базової освіти.

Тема 1.2. Командна взаємодія та індивідуалізація освітнього процесу Особливості діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в ЗЗСО на рівні базової середньої освіти (далі – Команда). Склад та основні функції учасників Команди. Функції педагога у складі команди. Роль батьків як рівноправних членів Команди у розробленні ІПР та моніторингу результатів навчання дітей.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Скласти схему взаємодії вчителя, асистента, психолога та інших фахівців у процесі інклюзивного навчання. Визначити ролі та зони відповідальності кожного учасника.
2. Підготувати ІПР для учня з особливими освітніми потребами, визначивши цілі, адаптації та критерії оцінювання. Включити елементи диференційованого підходу та стратегії розумного пристосування.
3. Скласти план уроку з урахуванням потреб учнів з ООП, визначивши, які завдання виконуються індивідуально, групово та з підтримкою асистента.

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання:

1. Які ролі входять до складу команди психолого-педагогічного супроводу та які функції виконує кожен учасник?
2. Яким чином ІПР сприяє індивідуалізації освітнього процесу?
3. Як організувати ефективну взаємодію між вчителем і асистентом під час інклюзивного навчання?
4. Які методи та стратегії дозволяють адаптувати навчальні матеріали під потреби учнів з ООП?
5. Як цифрові технології можуть підтримувати командну роботу та контроль за виконанням ІПР?

Тема 1.3. Адаптації та модифікації змісту освіти в умовах інклюзивного навчання

Розроблення та впровадження індивідуальної програми розвитку (ІПР) дитини з особливими освітніми потребами. Здійснення адаптацій в освітньому процесі та/або модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів) для осіб з особливими освітніми потребами з метою досягнення результатів навчання, визначених державним стандартом базової середньої освіти та/або індивідуальною програмою розвитку учня.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Створити індивідуальну програму розвитку (ІПР) для учня з особливими освітніми потребами, визначивши цілі, очікувані результати та критерії оцінювання. Включити адаптації навчальних матеріалів і диференційовані завдання відповідно до потреб учня.
2. Розробити альтернативні завдання, які забезпечують досягнення очікуваних результатів навчання.

3. Розробити план регулярного моніторингу виконання ІПР з визначенням проміжних контрольних точок та форм зворотного зв'язку. Підготувати короткий звіт про досягнуті результати та внесені корективи.
4. Провести консультацію з психологом, асистентом або іншими фахівцями щодо впровадження адаптацій і корекцій в ІПР. Оцінити ефективність командної взаємодії для реалізації програми розвитку учня.

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання:

1. Які основні етапи розроблення індивідуальної програми розвитку учня з ООП?
2. Яким чином здійснюється адаптація та модифікація змісту навчальних предметів для учнів з особливими освітніми потребами?
3. Як визначити пріоритетні навчальні цілі та очікувані результати для ІПР?
4. Які методи оцінювання та моніторингу ефективні для відстеження прогресу учня з ООП?
5. Як забезпечити взаємодію між учителем, асистентом та іншими фахівцями у процесі реалізації ІПР?

МОДУЛЬ 2. ПАРТНЕРСТВО В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН НАВЧАННЯ

Тема 2.1. Партнерство вчителя й асистента та співпраця з фахівцями

Партнерство вчителя й асистента вчителя на рівні базової середньої освіти. Практика спільного викладання (співучителювання). Моделі співучителювання вчителя й асистента вчителя. Співпраця з іншими фахівцями (психологом, учителями-дефектологами та іншими). Особливості взаємодії вчителя з батьками. Роль асистента дитини (учня). Розмежування функцій асистента вчителя та асистента дитини (учня).

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Розробити план спільного проведення уроку вчителем та асистентом з визначенням ролей, зон відповідальності та взаємодії під час навчального процесу. Продемонструвати різні моделі співучителювання (спільне ведення уроку, підтримка індивідуальних учнів, паралельні групи) на прикладі конкретного предмета.
2. Провести консультацію або імітовану сесію з психологом, учителем-дефектологом та іншими фахівцями щодо адаптацій навчальних завдань для учнів з ООП. Розробити схему комунікації між учителем, асистентом та іншими членами команди психолого-педагогічного супроводу.
3. Підготувати план співпраці з батьками щодо підтримки учня з ООП у навчанні, включно із зворотним зв'язком про прогрес та рекомендаціями щодо домашньої роботи.
4. Розробити приклад комунікаційного листа або звіту для батьків про результати спільної роботи вчителя та асистента.
5. Скласти таблицю або схему розмежування функцій вчителя та асистента вчителя, а також асистента дитини, для ефективного партнерства під час навчального процесу.

6. Скласти порівняльну таблицю обов'язків асистента вчителя та асистента дитини з конкретними прикладами ситуацій у класі.

Тема 2.2. Поняття про принципи універсального дизайну в навчанні.

Поняття про принципи універсального дизайну в навчанні. Застосування диференційованого підходу до планування навчальних завдань. Застосування диференційованого підходу до методів навчання й навчальних матеріалів. Застосування диференційованого підходу до способів і форм оцінювання результатів навчання учнів.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Розробити коротку модель уроку з урахуванням універсального дизайну, що забезпечує доступність для учнів з різними освітніми потребами.
2. Скласти варіанти одного завдання для учнів з різними рівнями підготовки (базовий, середній, поглиблений).
3. Створити таблицю варіантів оцінювання одного навчального завдання для різних категорій учнів (усне опитування, письмове завдання, проєктна робота, портфоліо). Провести аналіз, які методи оцінювання забезпечують найбільш об'єктивне та інклюзивне оцінювання результатів учнів.

Орієнтовний перелік питань для самостійної роботи:

1. Що таке універсальний дизайн в навчанні і які його ключові принципи?
2. Яким чином принципи універсального дизайну забезпечують інклюзивність уроку?
3. Що таке диференційований підхід у навчанні і як його застосовують у плануванні завдань?
4. Які методи та матеріали навчання можна адаптувати для різних груп учнів?
5. Як правильно обирати способи та форми оцінювання, щоб вони відповідали потребам учнів з різними можливостями?
6. Які інструменти і ресурси допомагають забезпечити універсальний дизайн і диференційований підхід на уроках?

Тема 2.3. Стратегії пристосування та допоміжні засоби навчання

Стратегії розумного пристосування. Допоміжні засоби для навчання осіб з особливими освітніми потребами. Додаткові та альтернативні способи й засоби комунікації.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Проаналізувати конкретні освітні ситуації та запропонувати стратегії розумного пристосування для учнів з різними освітніми потребами.
2. Розробити приклад адаптованого плану уроку із застосуванням стратегій розумного пристосування.
3. Скласти перелік допоміжних засобів, які можуть використовуватися для конкретного виду порушень (зорові, слухові, моторні, когнітивні).

Орієнтовний перелік питань для самостійної роботи:

1. Що таке стратегії розумного пристосування та яку роль вони відіграють у навчанні учнів з особливими освітніми потребами?
2. Які допоміжні засоби навчання існують і як їх підбирають відповідно до типу потреб учня?
3. В чому полягають додаткові та альтернативні способи комунікації, і коли

вони застосовуються?

4. Які критерії ефективності застосування стратегій пристосування та допоміжних засобів у навчанні?
5. Як інтегрувати допоміжні засоби та альтернативну комунікацію в повсякденний освітній процес?

Тема 2.4. Загальношкільний підхід до створення безбар'єрного, безпечного, інклюзив освітнього середовища. Ресурсна кімната в закладі освіти.

Принципи безбар'єрності та безпеки в освітньому середовищі.Створення інклюзивної культури в школі: роль адміністрації, педагогів і учнів. Функціонування ресурсної кімнати: призначення, оснащення, організація роботи. Інтеграція ресурсної кімнати у навчальний процес та індивідуальні програми розвитку. Взаємодія педагогів, асистентів та батьків у використанні ресурсної кімнати. Ресурсна кімната в закладі освіти.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Провести оцінку доступності та безпеки класних приміщень і шкільного середовища для учнів з особливими освітніми потребами. Розробити рекомендації щодо усунення бар'єрів та покращення безпечного освітнього простору.
2. Скласти план заходів для розвитку інклюзивної культури серед адміністрації, педагогів і учнів.
3. Розробити схему інтеграції ресурсної кімнати у навчальний процес та індивідуальні програми розвитку учнів. Визначити порядок взаємодії педагогів, асистентів і батьків при використанні ресурсної кімнати.

Тема 2.5. Використання цифрових технологій та дистанційного навчання під час інклюзивного навчання.

Цифрові інструменти для підтримки учнів з особливими освітніми потребами. Платформи для дистанційного навчання та організація онлайн-уроків. Використання адаптивних та інтерактивних навчальних матеріалів. Моніторинг прогресу учнів за допомогою цифрових сервісів. Забезпечення цифрової безпеки та дотримання академічної доброчесності.

Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Розробити план використання цифрових інструментів у класі для підтримки індивідуальної траєкторії учня.
2. Розробити алгоритм інтерактивної роботи з учнями під час онлайн-уроків (чати, опитування, відео-взаємодія).
3. Розробити методичні рекомендації щодо поєднання адаптивних матеріалів з класними заняттями.
4. Розробити правила безпечної онлайн-взаємодії для учнів і педагогів.
5. Провести практичне заняття з дотримання правил академічної доброчесності під час дистанційного навчання.

Орієнтовний перелік питань для самостійної роботи:

1. Які цифрові інструменти та сервіси найефективніші для підтримки учнів з особливими освітніми потребами?

2. Як організувати онлайн-урок з дотриманням принципів інклюзії та активної взаємодії учнів?
3. Які адаптивні та інтерактивні навчальні матеріали можна використовувати для учнів з ООП і як їх інтегрувати в освітній процес?
4. Як здійснювати моніторинг прогресу учнів за допомогою цифрових платформ та оцінювати результати навчання?
5. Які основні правила цифрової безпеки та академічної доброчесності необхідно дотримуватися в онлайн-навчанні?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково педагогічних працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.-2019 № 800 (зі змінами № 1343 від 22.10.2025).
2. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851.
3. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957.
4. Про затвердження Примірного положення про команду психолого педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 609.
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січня 2020 р. № 463-IX.

Основна література

1. Як зробити онлайн-уроки інклюзивними: практичні рекомендації / упорядники Н. Софій, О. Федорснко, 2021. 25 с.
2. Директору про роботу вчителів в умовах інклюзивного навчання : модель педагогічної підтримки / О. Федорснко, І. Горбенко // Практика управління закладом освіти. 2020. № 12. С. 42-47.
3. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навчально методичний посібник / Таранченко О. М,, Найда Ю. М. Під заг. ред. Колупаєвої А. А. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.
4. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів: навч.-метод, посіб. Київ, 2018. 174 с.
5. КОЛУПАЄВА, А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. 2009.

Додакова література

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.

2. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навч.- метод. посіб./А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Харків: Видавництво «Ранок», 2019. 304 с.
3. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально- методичний посібник / Порошенко М.А. та ін. К. : 2018. 252 с.
4. Навчально-методичний посібник «Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти : керівництво для тренерів», 2018. 174 с
5. Антонова В. М., Залеська О. В., Соловйова В. В., Чепенко Л. М., Чернобровкіна В. А. Безпечний простір : програма тренінгів для батьків. Київ: Пульсари, 2021. 145 с.
6. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали. / укладач Н. З. Софій. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 70 с.
7. Каплієнко, АНАСТАСІЯ ІВАНІВНА. "Формування готовності майбутніх фахівців спеціальної освіти до командної роботи в умовах інклюзії." *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності* 13.03 (2022): 246.

Електронні ресурси

1. Про перелік назв навчальних посібників для осіб з особливими освітніми потребами https://mon.gov.ua/npa/pro-perelik-nazv-navchalnykh-posibnykiv-dlia-osib-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy
2. Освіта для дітей з особливими потребами https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami-normativna-baza/